

УДК 811.111:378.147.091.33

DOI: 10.26565/2074-8167-2019-45-01

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ ЧИТАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ**Н. О. Лешньова, Л. В. Павлова, О. А. Сергеева**

*Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
майдан Свободи 4, Харків, Україна, 61022
n.o.leshnyova@karazin.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5363-976X>
l.v.pavlova@karazin.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5854-4209>
o.a.sergeyeva@karazin.ua, <https://orcid.org/0000-0002-1118-8403>*

Читання – універсальний і зручний засіб отримання необхідної інформації. Сучасним студентам доводиться читати велику кількість текстів іноземними мовами для отримання необхідної інформації з різних галузей знань. Вільне володіння студентами закладів вищої освіти навичками читання літератури іноземною мовою – актуальна вимога сучасного суспільства. Методологічна система навчання у закладі вищої освіти, яка не надає здобувачу освіти належних навичок читання, не може вважатися ефективною та раціональною.

У статті проводиться аналіз читання як однієї з основних стратегій викладання іноземної мови у закладі вищої освіти та визначаються найбільш ефективні типи читання для застосування на немовних факультетах у контексті скорочення навчальних годин.

Читання є одним з рецептивних типів мовленнєвої діяльності, оскільки вона спирається на сприйняття (отримання) інформації через текст. У статті читання розглядається одночасно і як мета, і як ефективний засіб навчання іноземній мові.

Ефективним підходом до вивчення іноземної мови є об'єднання двох видів читання: аналітичного (на основі навчальних текстів в аудиторії) і екстенсивного (позааудиторного).

Навчальний текст є одним з основних інструментів формування та розвитку навичок читання студентів. Вміння обробляти різні типи текстів сприяє вдосконаленню професійно-орієнтованого мовлення.

Істотна увага приділяється принципам відбору адекватних за змістом і мовним наповненням навчальних текстів.

Беручи до уваги те, що знання іноземних мов студентами значно різняться, процес відбору текстів повинен базуватися на одному з дидактичних принципів – принципі доступності, який відображається як у змісті текстів, так і в лексичних засобах, які передають цей зміст. Немає сумніву, що в університетах у якості навчальних текстів мають виступати переважно наукові.

Текст, його зміст і стратегії читання, які відповідають індивідуальним здібностям студентів і арсеналу знань, як іноземної мови, так і спеціальності, є важливим засобом контролю мотивації студента.

Ключові слова: читання, аналітичне читання, екстенсивне читання, навчальний текст, науковий текст, заклад вищої освіти, університети, студент, іноземні мови, немовні факультети.

Н. А. Лешнева, Л. В. Павлова, О. А. Сергеева
Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина
площадь Свободы 4, Харьков, Украина, 61022

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ЧТЕНИЕ В УНИВЕРСИТЕТЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ

Чтение – универсальный и удобный способ получения необходимой информации. Современным студентам приходится читать большое количество текстов на иностранных языках для получения необходимой информации из различных областей знаний. Свободное владение студентами учреждений высшего образования навыками чтения литературы на иностранном языке – актуальное требование современного общества. Методологическая система обучения в учреждении высшего образования, которая не предоставляет студенту надлежащих навыков чтения, не может считаться эффективной и рациональной.

В статье проводится анализ чтения как одной из основных стратегий преподавания иностранного языка в учреждении высшего образования и определяются наиболее эффективные типы чтения для применения на неязыковых факультетах в контексте сокращения учебных часов.

Чтение является одним из рецептивных типов речевой деятельности, поскольку она опирается на восприятие (получение) информации через текст. В статье чтения рассматривается одновременно и как цель, и как эффективное средство обучения иностранному языку.

Эффективным подходом к изучению иностранного языка является объединение двух видов чтения: аналитического (на основе учебных текстов в аудитории) и экстенсивного (внеаудиторной).

Учебный текст является одним из основных инструментов формирования и развития навыков чтения студентов. Умение обрабатывать различные типы текстов способствует совершенствованию профессионально-ориентированной речи.

Существенное внимание уделяется принципам отбора адекватных по содержанию и языковому наполнению учебных текстов.

Принимая во внимание то, что знание иностранных языков студентами значительно отличается, процесс отбора текстов должен базироваться на одном из дидактических принципов – принципе доступности, который отображается как в содержании текстов, так и в лексических средствах, которые передают это содержание. Нет сомнения, что в университетах в качестве учебных текстов должны выступать преимущественно научные.

Текст, его содержание и стратегии чтения, которые соответствуют индивидуальным способностям студентов и арсенала знаний, как иностранного языка, так и специальности, является важным средством контроля мотивации студента.

Ключевые слова: чтение, аналитическое чтение, экстенсивное чтение, учебный текст, научный текст, учреждение высшего образования, университеты, студент, иностранные языки, неязыковые факультеты.

N. O. Leishnova, L. V. Pavlova, O. A. Sergejeva

V. N. Karazin Kharkiv National University 4 Svobody Sq., Kharkiv, Ukraine, 61022

PROFESSIONAL-ORIENTED READING AT UNIVERSITY: ACTUAL ISSUES

Reading is a universal and convenient means of obtaining the necessary information. Modern students have to read a large number of texts in foreign languages to obtain the necessary information from various fields of knowledge. A methodological system of studying at an institution of higher education that is unable to give proper reading skills cannot be considered effective and rational one.

The purpose of the study is to consider reading as one of the main foreign language teaching strategies at an institution of higher education and determine the most effective types of reading at non-linguistic faculties in the context of reducing classroom hours, as well as, to determine the most appropriate teaching materials for successful realizing students' reading skills.

Reading is one of the receptive types of speech activity since it relies on the perception (reception) of information within a written text. It includes techniques of reading and understanding.

Combining two kinds of reading: analytical (based on training texts and performed mainly in classes) and extensive (outside the classroom) is the most effective approach.

A training text is one of the main tools for forming and developing students' reading skills and the ability to process different types of training texts and advances the ability to speak on professional-oriented topics.

Taking into account the fact that students' knowledge of foreign languages varies widely, the text selection should be guided by one of the didactic principles – the principle of accessibility, which is reflected both in the content of the texts and in the lexical means that convey this content.

At university scientific texts should be preferred as training ones, due to their main features, namely, logicity and lack of emotionality.

The text, its content and reading strategies, which match the individual abilities of students and the arsenal of their knowledge of both the foreign language and the specialty, are essential means of controlling the student's motivation.

Keywords: reading, analytical reading, extensive reading, training text, scientific text, institution of higher education, universities, student, foreign languages, non-linguistic faculties.

Постановка проблеми. Сучасна освіта і суспільство вимагають від здобувачів освіти читання великої кількості матеріалу іноземною мовою для отримання необхідної інформації з різних галузей знань. Можливість спілкуватися кожний день напряму носіями мови мають порівняно небагато фахівців, в той же час

можливість читати літературу іноземною мовою – практично всі. Методична система навчання у закладі вищої освіти, що не має змоги надати належне володіння читанням, не може бути визнаною ефективною і раціональною.

Методи дослідження. Для вирішення мети нашого дослідження були використані за-

гальнотеоретичні (аналіз, синтез, пояснення), та емпіричні (спостереження, узагальнення) методи дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з дослідженнями, читання позитивно співвідноситься з «майже кожним виміром позитивної особистої та соціальної поведінки, що досліджується», що емпірично доводить, що читання «змінює життя на краще» [8]. Читання, його різновиди і роль у процесі викладання іноземної мови досліджуються в низці наукових праць вітчизняних і закордонних авторів (Дем'янова Ю. О., Гостева Т. П., Андрєєва Н. О., Сурунгович Н. В., Шалова Н. С. та інші). Зокрема, Day R., Bamford J., Maley A. проголошують такий різновид як екстенсивне читання єдиним найбільш ефективним засобом поліпшення мовленнєвої компетенції людини, що вивчає іноземну мову [6, 7].

Формування цілей дослідження. Мета дослідження – розглянути читання як одну з основних стратегій викладання іноземної мови у закладі вищої освіти і підібрати найбільш ефективні для її вивчення і удосконалення види читання на немовних факультетах в умовах скорочення аудиторних годин.

З огляду на поставлену мету було поставлено завдання визначити найбільш відповідні навчальні матеріали для успішної реалізації навичок читання іншомовних текстів у студентів закладу вищої освіти.

Викладання основного матеріалу дослідження. Згідно програми Міністерства освіти і науки України з англійської мови кожний випускник загальноосвітньої школи повинен володіти основними навичками читання і роботи з текстами. На практиці, у середньому 70% здобувачів вищої освіти, які продовжують своє навчання на немовних факультетах, таких навичок не мають. Тому основною задачею, що постає перед викладачем університету є розробка ефективної системи навчання читанню в умовах тотального скорочення аудиторних годин з іноземної мови.

У цій системі читання повинно виступати і метою, і засобом навчання іноземній мові. Завдяки читанню студент отримує мовний матеріал, необхідний йому для формування навичок і умінь в області інших видів мовної діяльності. Інакше кажучи, успішне засвоєння лексико-граматичного матеріалу, говоріння та письмо, перш за все, залежать від рівня сформованості навичок читання. Саме читання, особливо на першому етапі навчання, сприяє активному запам'ятовуванню лексики і грама-

тики, знайомить студента з більш складними синтаксичними конструкціями. І запам'ятовування при читанні може бути як мимовільним, так і довільним.

Читання відносять до рецептивних видів мовленнєвої діяльності, оскільки воно спирається на сприйняття (рецепцію) інформації, що міститься в письмовому тексті. Воно включає техніку читання і розуміння того, що читається, і відноситься до писемної форми мовлення.

Основним засобом формування і розвитку навичок читання є навчальний текст, а вміння опрацьовувати різні види навчальних текстів веде к формуванню професійно-досконалого мовлення [1].

У системі навчання читанню іноземною мовою у сучасних умовах найбільш дієвим підходом ми вважаємо поєднання двох видів читання: аналітичного (на базі навчальних текстів і переважно в аудиторії) і екстенсивного (позааудиторного) читання.

Текстові матеріали слід відбирати, враховуючи вимоги відповідності цілям і завданням професійно-орієнтованого навчання, виховання і розвитку особистості фахівця, сучасності й актуальності, репрезентативності мовного матеріалу, лінгвістичній доречності і цінності, змістовності й ілюстративності [2; 4].

Ураховуючи той факт, що знання студентами іноземної мови дуже різняться, підбираючи навчальні тексти слід керуватися одним із дидактичних принципів – принципом доступності, який реалізується як у змісті текстів, так і в лексичних засобах, які передають цей зміст. Мають використовуватися тексти різних ступенів складності. Неградуйовані тексти, насичені складним лексико-граматичним матеріалом, демотивують студента і призводять до зниження зацікавленості і втраті працездатності.

В основі добору і типології навчальних текстів доцільно враховувати лінгвістичні і змістовні критерії (доступність, логічність, інформативність, змістовну завершеність) та дидактичні і психолінгвістичні критерії, що мають співвідноситися з цільовою спрямованістю навчання, стадіями формування умінь і навичок писемного наукового мовлення, функціонально-стильовим призначенням мовних засобів [2].

Безумовно, на немовних факультетах закладів вищої освіти навчальними текстами переважно повинні слугувати наукові тексти. Наукові тексти – найбільш прозорі для вивчен-

ня чинників, що впливають на фахове становлення і розвиток навичок усного і письменого мовлення майбутніх спеціалістів різних галузей, що насамперед забезпечує формування комунікативної компетенції [3]. Основними рисами наукових текстів виступають їх логічність і відсутність емоційності.

Стиль наукових текстів допомагає точно і повно пояснити факти, показати причинно-наслідкові зв'язки, виявити закономірності і послідовно викласти результати дослідницької роботи. Використовуючи такі тексти в якості навчального матеріалу, викладачеві слід приділяти увагу лексико-граматичним мовним одиницям, що притаманні науковому стилю і постійно відпрацьовувати їх використання. Зокрема, позитивних результатів можна досягти вправами з перекладу з мови на мову, написанням анотацій, реферативних повідомлень і наукових статей.

На першому етапі роботу з навчальним текстом слід зосередити, перш за все, на мовному матеріалі тексту для формування у студентів навичок детального визначення характерних лексико-граматичних мовних одиниць і їх перекладу. Це безпосередньо впливає на швидкість адекватного розуміння змісту тексту.

Незважаючи на невелику кількість аудиторних годин, для відпрацювання вищезазначених навичок, на нашу думку, слід обов'язково приділяти увагу навчальному перекладу.

Навчальний переклад – один з найбільш дієвих засобів роботи з навчальними текстами в процесі викладання іноземної мови у виші, особливо на початковому етапі на немовних факультетах. Він може бути реалізований за допомогою аналітичного читання, як в аудиторії, так і поза її межами. Навчальний переклад – це засіб вивчення іноземної мови, а не мета навчання, що відрізняє його від класичного перекладу [5]. Лінгвістичний аналіз фахових текстів сприяє розвитку у студентів закладу вищої освіти самостійності мислення, створенню концепції мови як функціонуючої системи, формуючи стійкі навички мовлення необхідні для фахівця у сфері майбутньої професійної діяльності.

Основним завданням для викладача під час роботи з текстом є побудова рецептивних вправ, що формують у студентів такі навички, доводячи поступово їх до автоматизму. Серед них, на нашу думку, можна виділити чотири основні:

1. Вміння розпізнавати слова за асоціаціями із контексту за знайомими словотвірними лексико-граматичними елементами.

2. Вміння розпізнавати у реченні характерні рецептивні моделі, тобто розуміння будь-яких мовленнєвих зразків, які мають в основі ту чи іншу модель характерну для наукового стилю.

3. Вміння сприймати речення у вигляді моделей.

4. Вміння користуватися словниками і довідниками.

Маючи у своєму арсеналі характерні мовні моделі, студент має можливість без проблем встановити зв'язок з її членами, визначити семантику моделі, і як наслідок швидко зрозуміти зміст усього збудованого речення.

Слід уважно підходити до відбору найбільш важких для розуміння і вживання моделей, і ретельно розробляти методику роботи з кожною з них. Прикладом такої моделі в англійській мові є суб'єктний інфінітивний комплекс, який досить часто зустрічається у науковій літературі. Статистика свідчить, що переважна більшість випускників середніх шкіл (приблизно 90%) не мають навичок розпізнавання і використання цієї конструкції.

Наразі, враховуючи вищезазначені вимоги, викладачами кафедри англійської мови ХНУ імені В. Н. Каразіна розробляється навчально-методичний посібник для студентів немовних факультетів на базі наукових і науково-популярних текстів, який спрямовано на відпрацювання навичок розуміння і вживання найбільш складних лексичних і граматичних моделей, які часто зустрічаються у наукових текстах. Такий підхід відповідає CLIL (Content and Language Integrated Learning – предметно-мовному інтегрованому навчанню), міжнародному освітньому підходу, що поєднує викладання іноземної мови та фахових дисциплін, що активно запроваджується у вищих навчальних закладах країни і зокрема у ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Формування останньої з вищезазначених навичок, а саме вміння користуватися словниками, на перший погляд, здається застарілим. Але, як показує багаторічний досвід, сучасні першокурсники не знайомі з різновидами і структурою існуючих словників. Більшість студентів немовних факультетів не мають поняття про існування розширених, галузевих, багатомовних комп'ютерних словників, наприклад АБВYYLingvo, які надають можливість визначення адекватного використання слів в потрібному контексті. Тому формування у студентів навичок роботи з різноманітними

словниками – основна задача викладача на першому етапі роботи з іншомовним текстом.

Як правило, при роботі з текстом студенти використовують різноманітні Інтернет-ресурси для миттєвого перекладу. Звісно, у сучасному освітньому просторі вони можуть бути використані як засіб перекладу, що значно заощаджують час і зусилля. Але на практиці, якщо мова йде про наукові матеріали, адекватний переклад окремих термінів все ще залишається незадовільним. Тому на сучасному етапі актуальною є робота в аудиторії з різновидом перекладу, зробленого з використанням Інтернет-ресурсів і їх подальшим аналізом та правками, базуючись на змісті галузевих словників та професійних знань студентів.

Сучасні комп'ютерні технології стали невід'ємною частиною нашого життя і можуть бути активним учасником освітнього процесу. Зокрема, Інтернет-ресурси можуть бути джерелом актуальних науково-технічних текстів іноземною мовою. Робота у глобальній мережі Інтернет сприяє підвищенню зацікавленості студентів до читання та сприяє якісній підготовці майбутніх фахівців. Чи можна повністю покласти на студента пошук цікавої для нього інформації для подальшої роботи з нею? На нашу думку, все залежить, по-перше, від його рівня знання іноземної мови, по-друге, від його обізнаності у фаховій сфері. Але найбільш оптимальним підходом до цього виду навчальної діяльності ми вважаємо сумісну роботу викладачів іноземної мови і фахівців факультетів університету, спрямовану на аналіз і відбір Інтернет-ресурсів, які містять адекватні, цікаві, сучасні матеріали з різних спеціальностей. Тільки за цих умов можна говорити про якість викладеного матеріалу і його мовнонаповнення. Саме такий підхід до відбору навчального матеріалу передбачає CLIL (предметно-мовне інтегроване навчання).

З урахуванням вищезазначених факторів, матеріали з Інтернету – це чудова нагода для викладача іноземної мови урізноманітнити навчальний матеріал як для роботи в аудиторній, так і поза її межами. Наразі, як показує досвід, ці джерела з обов'язковим подальшим їх відпрацюванням за допомогою вже відомих ефективних видів читання (перегляд (scanning), пошук (search), ознайомлення (skimming), тощо), вправ, спрямованих на роботу зі змістом тексту (відповіді на запитання, складання плану, анотація, тощо) і різноманітних лексико-граматичних вправ, можуть

успішно виступати в якості позааудиторного читання в процесі викладання іноземної мови.

Позитивні результати щодо розвитку навичок читання у студентів показує використання начитаних носіями автентичних текстів, які знаходяться у вільному доступі на таких Інтернет сайтах як BBC Learning English, Spotlight English, тощо. Вони охоплюють різноманітні сфери життя сучасного суспільства, включаючи науково-популярні тексти, і як свідчить наш власний досвід, позитивно впливають на зацікавленість студентів як до викладеної в них інформації, так і до вивчення англійської мови. Такі тексти добре підходять для ознайомлювального читання, що не передбачає перевірку дослівного перекладу прочитаного. Вони сприяють розвитку навичок прослуховування, закріплюють правильну вимову слів. Крім того вони можуть бути використані для самостійного відпрацювання студентами швидкості читання. Чим швидше і правильніше студент читає, тим краще він сприймає іноземну мову і нею розмовляє. Використання подібних Інтернет-ресурсів значно допомагає у викладанні мови, особливо в умовах скорочення аудиторних годин.

Заключний етап роботи з іншомовними текстами, як результат здобутих знань, передбачає роботу викладача над розвитком у студента вмінь швидко і якісно обробляти отриману інформацію через написання анотацій, наукових статей і презентацій. Збірник студентських наукових статей «Academic and Scientific Challenges of Diverse Fields of Knowledge in the 21st Century» («Академічні та наукові виклики різноманітних галузей знань у 21-му столітті») є успішним прикладом роботи викладачів кафедри англійської мови у цьому напрямку. Як показує досвід, публікація студентами своїх наукових здобутків і їх подальша участь у однойменній конференції, значно підвищують їх зацікавленість як до свого фахового предмету, так і до англійської мови.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. В умовах скорочення аудиторних годин, які виділяються факультетами на вивчення іноземної мови, читання, на нашу думку, виступає основним дієвим елементом навчання, завдяки якому студент отримує необхідний лексико-граматичний матеріал для усного і письмового мовлення.

Студент як суб'єкт навчання і майбутній фахівець повинен відігравати вирішальну роль у досягненні цілей навчання читання іно-

земною мовою. Ефективність навчання читання іноземною мовою, перш за все, залежить від активності самого студента, яка базується на його зацікавленості навчальним процесом. У свою чергу ця зацікавленість безпосередньо залежить від того, наскільки всесторонньо задовольняються його потреби як фахівця, через навчальний матеріал. Тексти, що використовуються повинні повністю задовольняти потреби здобувачів освіти як комунікативні, так і когнітивні. Навчальний текст, його зміст і технологія роботи з ним з урахуванням індивідуальних здібностей студента і арсеналу його попередньо набутих знань, як з іноземної мови, так і за фахом – це суттєвий засіб управління внутрішньою мотивацією студента. Умі-

ло підібраний матеріал сприяє розвитку його пізнавальної діяльності, збагачує його знання і світогляд, виконуючи тим самим основну задачу вищої освіти – формування висококваліфікованих фахівців, здатних виконати будь-які задачі, які ставить перед ними сучасне високо-технологічне суспільство.

У подальшому ми плануємо зробити більш детальний аналіз текстів і лексико-граматичних вправ, які традиційно використовуються викладачами як під час занять, так і в якості домашніх завдань, і визначити доцільність їх використання, враховуючи такі фактори як обмеження аудиторних годин і різний рівень володіння іноземною мовою здобувачів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дем'янова Ю. О., Гостева Т. Л., Андреева Н. О. Когнітивно-комунікативний підхід до навчання читання автентичних текстів професійного спрямування (з досвіду роботи творчої групи). *Інформаційно-методичний збірник викладачів ІМ Південного регіону*. 2012. С. 24–25. URL: https://www.english.ucoz.com/moi_publicacii.docx. (Дата звернення: 26.04.2019).
2. Дроздова І. П. Критерії добору текстів для навчання професійного мовлення студентів нефілологічного профілю у ВНЗ. *Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі*. Харків, 2010. С. 69–76.
3. Златів Л. М. Комплексний підхід до роботи з науково-навчальним текстом у курсі практикуму з української мови. *Українська мова і література в школі*. 1999. № 3. С. 9–53.
4. Коваль А. А. Визначення критеріїв відбору текстів для індивідуального навчання майбутніх інженерів-теплоенергетиків. *І Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики викладання іноземної мови: «Дослідження та впровадження в початковий процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом» присвячена 150-річчю ОНУ імені І. І. Мечникова та 55-річчю факультету романо-германської філології: 17 квітня 2015 р. : збірник матеріалів конференції*. Одеса, 2015. URL: <https://www.lingvo.onu.edu.ua>. (Дата звернення: 26.04.2019).
5. Черноватий Л. М. Проблематика досліджень у галузі методики навчання перекладу як спеціальності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2004. № 635. С. 192–195.
6. Day R., Bamford J. *Extensive Reading in the Second Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 238 p.
7. Maley A. Review of Extensive Reading Activities for the Second Language Classroom. *ELT Journal*. 2005, 59/4. P. 354.
8. Toreador n o t t o r e a d : A q u e s t i o n o f n a t i o n a l c o n s e q u e n c e . *National Endowment for the Arts*. Washington, 2007. Research Report № 47.99 p. URL: <http://www.nea.gov/research/ToRead.pdf>. (Last accessed 26.04.2019)

REFERENCES

1. Demianova Yu. O. & Hostieva T. L. & Andrieieva N. O. (2012). Kohnityvno-komunikatyvnyi pidkhyd do navchannia chytannia avtentychnykh tekstiv profesiinoho spriamuvannia. [Cognitive and communicative approach to teaching authentic professional texts reading]. *Informatsiino-metodychnyi zbirnyk vykladachiv – Informational and methodical collection of works for teachers*. Retrieved from: https://www.english.ucoz.com/moi_publicacii.docx [in Ukrainian].
2. Drozdova, I. P. (2010). Kryterii doboru tekstiv dlia navchannia profesiinoho movlennia studentiv nefilolohichnoho profilii u VNZ. [Criteria for text selection for teaching students of non-philological specialties the language of professional communication at institutions of higher education]. *Vykladannia mov u vyshchkykh navchalnykh zakladakh na suchasnomu etapi – Teaching languages at higher educational institutions at the present stage*, 69–76. [in Ukrainian].
3. Zlatic, L. M. (1999). Kompleksnyi pidkhyd do roboty z naukovo-navchalnym tekstem u kursy praktykumu z ukrainskoi movy. [The comprehensive approach to the work with a scientific and training text in the

course of the Ukrainian language tutorial]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli* – Ukrainian language and literature at school, 3, 9–53. [in Ukrainian].

4. Koval, A. A. (2019). Vyznachennia kryteriiv vidboru tekstiv dlia individualnoho navchannia maibutnikh inzheneriv-teploenerhetykiv. [Determination of criteria for texts selection in the course of training future engineers in heat power industry on individual basis.] I Vseukrainska naukovo-praktychna internet-konferentsiia z pytan metodyky vykladannia inozemnoi movy: «Doslidzhennia ta vprovadzhennia v nachalnyi protses suchasnykh modelei vykladannia inozemnoi movy za fakhom» prysviachena 150-richchu ONU imeni I. I. Mechnykova ta 55-richchu fakultetu romano-hermanskoï filolohii: 17 kvitnia 2015 r. : zbirnyk materialiv konferentsii – The first All-Ukrainian scientific and practical Internet conference on the methodology of teaching a foreign language: “Research and implementation of modern models of teaching a foreign language on a specialty into the educational process” is devoted to the 150th anniversary of the I. I. Mechnikov ONU and the 55th anniversary of the Faculty of Romano-Germanic Philology : April 17, 2015: Collection of conference materials. Odesa. 2015. Retrieved from: <https://www.lingvo.onu.edu.ua> [in Ukrainian].
5. Chernovatyi, L. M. (2004). Problematyka doslidzhen u haluzi metodyky navchannia perekladu yak spetsialnosti [Problems of research in the field of teaching methods for translation as a specialty]. *Visnyk Kharkivskoho Natsionalnoho Universytetu imeni V. N. Karazina* - Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University, 635, 192–195. [in Ukrainian]
6. Day, R. & Bamford, J. (1998). *Extensive Reading in the Second Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press. 238 p.
7. Maley, A. R. (2005). Review of Extensive Reading Activities for the Second Language Classroom. *ELT Journal*. 59/4, P. 354.
8. To read or not to read: A question of national consequence. (2007). National Endowment for the Arts. Washington, Research Report № 47. 99 p. Retrieved from: <http://www.nea.gov/research/ToRead.pdf>.